

AIKUISTEN KIELITAITO

OPETUSHALLITUS

PAINATUSKESKUS

3 AIKUISTEN KIELITAITOTUTKINNON TARVE

Kielitaidon tarve

Kielitaidosta on viime vuosikymmeninä tullut jokaisen yleissivistykseen ja yhä useamman ammatilliseen sivistykseen ja ammattitaitoon kuuluva taito. Tätä osoittavat mm. kielitaidon tarvetutkimukset.

Kielitaidon tarvetutkimuksia on tehty systemaattisesti 1960-luvun alusta lukien, jolloin opetusteknologinen ajattelu yleistyi koulutussuunnittelussa. Koulutusjärjestelmien, koulutusohjelmien, opetussuunnitelmien ja kurssien suunnittelussa korostui näkemys, jonka mukaan kaiken järkevä suunnittelun pohjana on "tarpeen" selvittäminen. Vaikka tarpeen selvittäminen ei ollut eikä ole yksinkertainen eikä yksiselitteinen tehtävä, yhtenä koulutustarpeen määrittelyn lähtökohtana on aina pidetty yhteiskunnallista tarvetta.

Yhteiskunnallisen tarpeen selvittämisessä on tavallisesti rajoitettu selvittämään työelämässä tarvittavia tietoja, taitoja ja valmiuksia. Näin on menetelty myös kielitaidon tarvetutkimuksissa, joita lienee tehty systemaattisemmin kuin millään muulla alalla. Suomessa on tehty useita kielitaidon tarvetutkimuksia 1970-luvulta lähtien. Useimmat ovat olleet varsin suppea-alaisia, mutta joukossa on myös kattavia tarvetutkimuksia (Roininen 1973; Mehtäläinen 1987, 1989). Tarvetutkimuksia käsitellään tarkemmin äskettäin laaditussa yleiskatsauksessa (Suontausta 1993).

Kielitaitotason arvioinnin tarve

Kielitaito on osa yleissivistystä ja ammattitaitoa. Etenkin korkea-asteen opiskelussa kielitaitoa tarvitaan opiskelun välinetaitona. Kielitaitoa tarvitaan yhä useammin työelämässä. Tästä syystä tietyntasoinen kielitaito voi olla edellytys opiskelu- tai työpaikan saamiselle. Kielitaitoa voi osoit-

taa monella tavalla, mutta yksi käyttökelpoinen tapa on todistus, joka uskottavalla tavalla antaa tietoa henkilön kielitaidosta.

Jo usean vuosikymmenen ajan on useissa "maailmankielissä" ollut laajaan kansainväliseen käyttöön tulleita kielikokeita. Niistä ovat vastanneet mm. oman kulttuurin edistämistä ulkomailla hoitavat viralliset tai puoliviralliset organisaatiot mm. British Council tai kielitestaukseen erikoistuneet organisaatiot mm. Educational Testing Service ja CITO.

Kielitestauksen alalla ei tilanne ole kaikilta osin tyydyttävä. On olemassa suuri joukko kielitestausjärjestelmiä, mutta niiden antamien testien laatu ja vertailukelpoisuutta on vaikeata arvioida. Tämä on yksi syy siihen miksi Euroopan neuvosto on käynnistänyt projektin, jonka tarkoituksena on kehittää järjestelmä, jonka puitteissa voidaan saada eri kielitutkinnot ja -testit vertailukelpoisiksi. Myös kielitestauksen parissa työskentelevät tutkijat ovat perustaneet kansainvälisen järjestön mm. alaa koskevien normien kehittämiseksi.

Kielitaitotutkinnon tarve

Viime vuosina on useissa yhteyksissä mm. Euroopan kansalliskielten ja kulttuurien toimikunnan sekä Aikuiskoulutusneuvoston julkaisuissa todettu, että aikuiskoulutuksen kehittämisen yhtenä keskeisenä alueena ovat kansainvälistymisestä aiheutuvat haasteet. Tämä näkyy tarpeena kehittää ja tehostaa sekä kieltenopetusta että kielitaidon testausta aikuiskoulutuksessa.

Aikuisten kielitaitotutkinnon tarve johtuu useista syistä. Tärkein syy lienee yhteismitallisten ja vertailukelpoisten kielitodistusten tarve työelämässä. Eritasoinen kielitaito on välttämätön edellytys tai merkittävä ansioyhä useammassa ammatissa. On eduksi sekä työnhakijalle että työnantajalle, että kielitodistukset ovat vertailukelpoisia. Tällöin henkilö voi osoittaa kielitaitonsa riippumatta siitä missä, milloin tai miten hän on kielitaitonsa hankkinut.

Kielitaidon tarvetutkimuksiin perustuva kielitutkintojärjestelmä voi palvella myös muita tarkoituksia. Se antaa kielitaitonsa kehittämisestä kiinnostuneille konkreettisen tavoitetason, johon voi pyrkiä osallistumalla opetukseen tai itseopiskelun avulla. Kokeeseen osallistumalla saa näytön kielitaitonsa tasosta. Kielten opetusta antavat organisaatiot voivat

harkintansa mukaan järjestää yhteismitalliseen kielitutkintoon valmentavaa opetusta. Kielikokeeseen osallistumisen mahdollisuus voi myös antaa lisää tavoitteellisuutta ja jättevyyttä aikuisten harrastuspohjaiseen kieltenopiskeluun.